

Plan Odnowy Miejscowości

T W O R Ó G

Tworóg 2008

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	4
1. Położenie geograficzne	4
2. Walory przyrodnicze i krajobrazowe	6
3. Demografia	8
4. Infrastruktura techniczna	11
5. Infrastruktura społeczna i gospodarka	14
6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	17
III. ANALIZA ZASOBÓW	19
IV. ANALIZA SWOT	20
V. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	21
VI. INWESTYCJE WE WSI TWORÓG	21
1. Inwestycje wykonane w ostatnim czasie	21
2. Plan inwestycji na lata 2008 - 2015	21
VII. JAKA JEST MIEJSCOWOŚĆ TWORÓG	22
VIII. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI TWORÓG	23
IX. ZARZĄDZANIE	23
1. Wdrażanie	23
2. Monitorowanie	24
X. SPIS ILUSTRACJI, WYKRESÓW, TABEL I FOTOGRAFII	23
XI. ŹRÓDŁA	237

I. Wstęp

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to kluczowe wyzwania, jakie stoją przed Polską w ramach wzrostu konkurencyjności i rywalizacji z krajami Unii Europejskiej. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich oraz zagwarantowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a tym samym zapewnienie wielofunkcyjności rolnictwa, zwiększenie funkcji gospodarczych i społecznych wsi, ochrona środowiska na obszarach wiejskich.

Warunkiem niezbędnym do aktywnego włączenia się miejscowości wiejskich w realizację przedsięwzięć na rzecz rozwoju i promocji lokalnych walorów kulturowych i przyrodniczych jest integracja społeczności lokalnej wokół budowy wspólnego planu działania, który można nazwać planem rozwoju wsi – Planem Odnowy Miejscowości. Jest to postępowanie odmienne od działań podejmowanych w innych programach ze względu na element integracji na najniższym poziomie współdziałania mieszkańców pojedynczej wsi.

Niniejsze opracowanie jest Planem działania przygotowanym dla miejscowości Tworóg, w której mieszkańcy zintegrowali się wokół wspólnych celów i postanowili wykorzystać szansę jaką daje jej wyjątkowe bogactwo krajobrazu i dorobek artystyczny ludzi, którzy tą wieś wybrali jako miejsce stałego zamieszkania. Zawiera ono charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” jak również stanowi podstawę wytycznych dla władz Gminy Tworóg przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Tworóg.

Dokument, jest zgodny ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i stanowi jego uzupełnienie. Opracowanie jest dokumentem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych, uwarunkowań finansowych i możliwości wsparcia w ramach programów dotacyjnych UE.

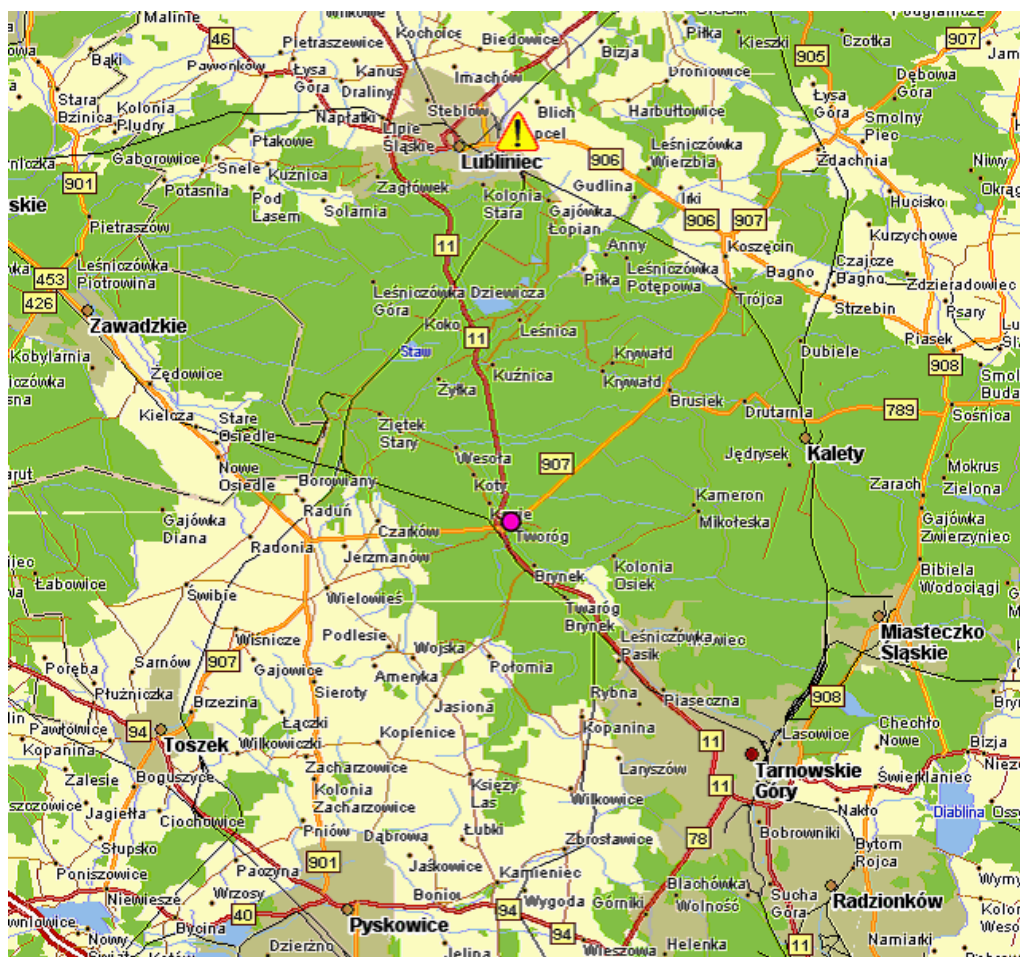
II. Charakterystyka ogólna miejscowości

1. Położenie geograficzne

Miejscowość Tworóg (niem. Tworog, 1939-1945 Horneck) jest stolicą Gminy Tworóg. Gmina usytuowana jest w centralno-zachodniej części województwa śląskiego, w obrębie powiatu tarnogórskiego. Miejscowość Tworóg położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 11 relacji Katowice – Poznań.

Położenie geograficzne gminy określa się mianem „dzielnicy równiny opolskiej”. Gmina Tworóg obejmuje swym zasięgiem 10 sołectw: Boruszowice, Brynek, Hanusek, Koty, Mikołeska, Nowa Wieś Tworowska, Połomia, Świniowice, Tworóg, Wojska, Przysiółek Pusta Kuźnica.

Gmina zajmuje powierzchnię 12 492 ha, z czego 19% stanowi powierzchnia miejscowości Tworóg.

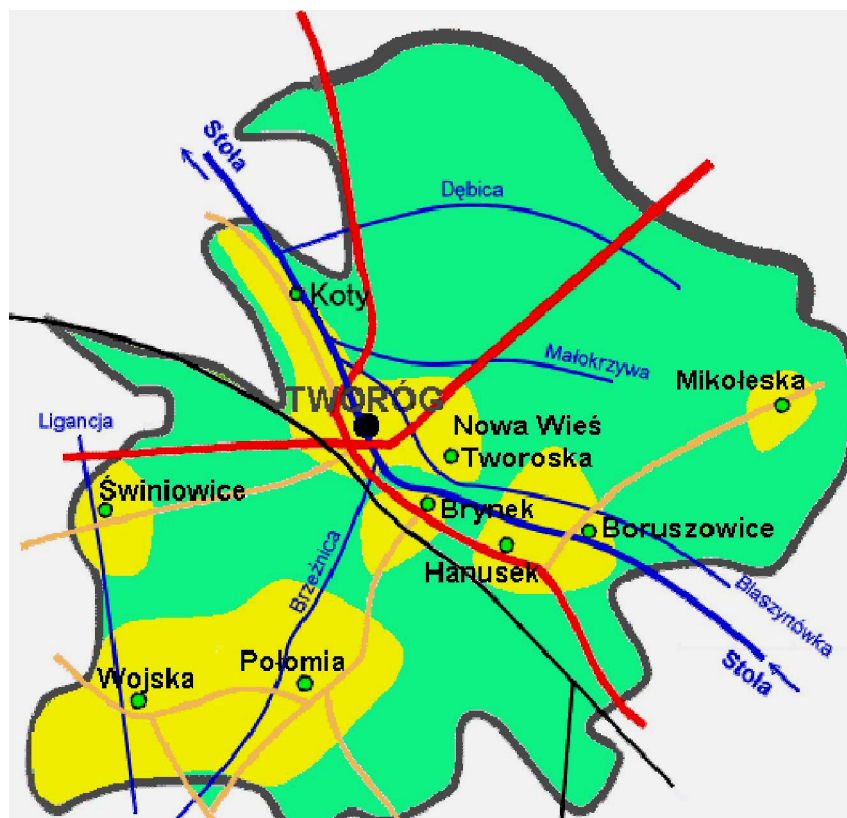

Mapa: Mapa drogowa okolic miejscowości z zaznaczeniem wsi Tworóg; źródło: <http://mapa.targeo.pl>

Wieś Tworóg od stolicy województwa śląskiego – Katowic dzieli około 41 km. Od stolicy powiatu natomiast Tworóg oddalony jest o około 14 km. Tworóg wraz z miejscowościami tj.: Brynek, Hanusek i Koty stanowi pasmowy układ osiedleńczy, który wraz z historycznie ukształtowanymi założeniami urbanistycznymi zespołu pałacowo-

parkowego w Brynku i zabudową mieszkaniową tych miejscowości rozwijał się wzdłuż głównej trasy Katowice-Poznań.

Powstanie Tworoga sięga początków XIV wieku (w niektórych publikacjach można spotkać można datę 1530r.). Nie znamy dokładnej etymologii nazwy miejscowości. Jedną z hipotez wskazuje na źródło w czeskim słowie Tvrz (twierdza). Hipoteza ta swą argumentację czerpie z faktu, że na pieczęciach w XVII-XIX-wiecznych dokumentach znajdował się właśnie znak twierdzy - zamku.

Mapa: **Mapa administracyjna Gminy Tworóg**; źródło: <http://www.tworog.pl/>

W latach 1975-1998 roku miejscowość wpisywała się w granice województwa katowickiego, dziś administracyjne należy do województwa śląskiego. Jej powierzchnia wynosi 2 385 ha co stanowi 19% powierzchni całkowitej gminy.

2. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Charakterystyka fizjograficzna

Miejscowość Tworóg, analogicznie do północnej części gminy Tworóg, według podziału fizyczno – geograficznego, usytuowana jest w obrębie Równiny Opolskiej, stanowiącej wschodni fragment Niziny Śląskiej. Obszar ten obejmuje swymi granicami dolinę rzeki Małej Panwi wraz z jej dopływem Stołą. Charakteryzuje się występowaniem terenów płaskich – nachylenie terenu nie przekracza 5% - zbudowanych z piasków akumulacji wodnolodowcowej, wydm (osiągających miejscami znaczne wysokości). Na omawianym obszarze występują liczne tereny leśne (jedynie niewielkie tereny wzdłuż rzeki Stoły są zagospodarowane).

Zarówno na terenie jak i w okolicach miejscowości Tworóg zlokalizowanych jest wiele terenów bogatych przyrodniczo oraz obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze: lasy należące do kompleksu Lasów Lublinieckich, będących pozostałością Puszczy Śląskiej, rzeki, doliny rzeczne i potoki, stawki i oczka wodne oraz pola i łąki.

Klimat

Gmina Tworóg, a tym samym miejscowość Tworóg leży w strefie klimatu śródkowo-europejskiego z wpływami oceanicznego i kontynentalnego. Kierunki wiatrów są uzależnione do kierunku przemieszczania się głównych mas powietrza bez wpływu rzeźby terenu. Na omawianym terenie dominują wiatry południowo-zachodnie i zachodnie.

Suma średnich rocznych opadów waha się od 650 do 800 mm. Średnia roczna temperatura natomiast oscyluje w granicach od 7,5 do 8,5 °C.

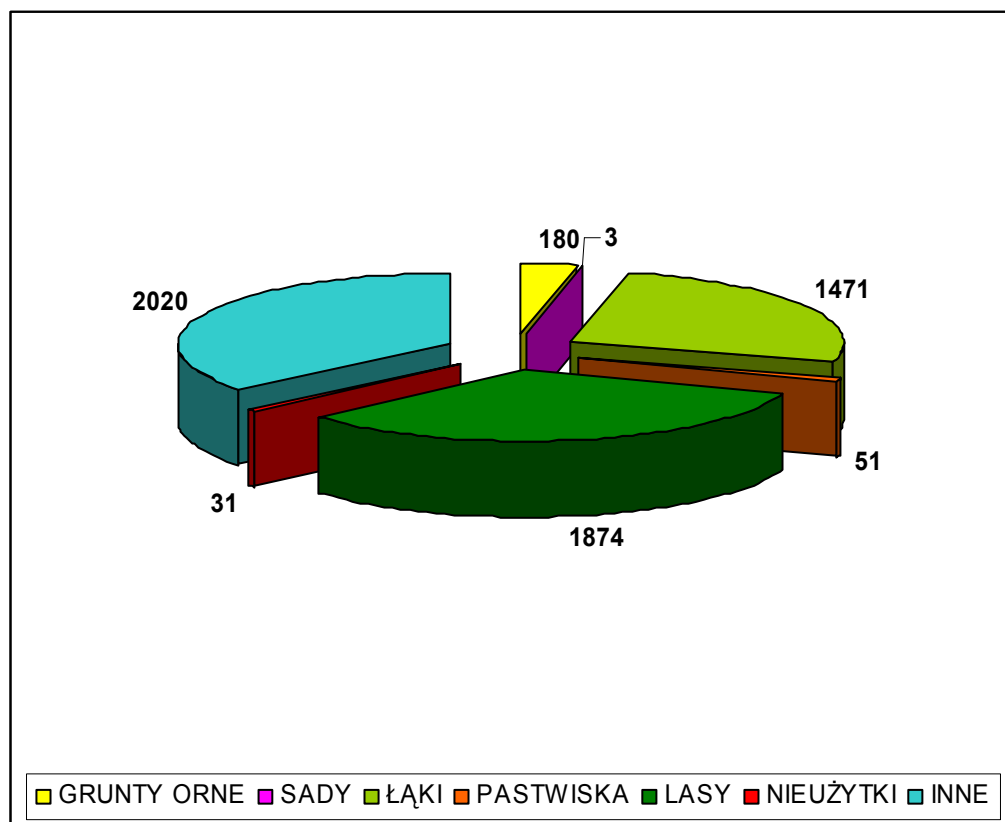
Długość okresu wegetacyjnego 210-220 dni. Przymrozki wczesne występują od września, przymrozki późne natomiast trwają do kwietnia. Szata śnieżna zalega około 70-80 dni. Do szczególnie uciążliwych czynników należą spóźnione przymrozki wiosenne, oraz obfite opady śniegu.

Gleby

W Gminie Tworóg przeważają gleby pseudobielicowe, a w dolinach rzecznych mady aluwialne. Większość z nich klasyfikowana jest do kompleksu żyniego bardzo dobrego i dobrego. Ogólna ilość gospodarstw w gminie to 556 podmiotów. Dominującym rodzajem produkcji rolnej jest natomiast uprawa zbóż i ziemniaków.

Tereny o charakterze użytków rolnych stanowią w miejscowości Tworóg stanowią 45,75% całkowitej powierzchni miejscowości, lasy stanowią 50,25% całkowitej powierzchni miejscowości Tworóg.

Łączna powierzchnia użytków rolnych we wsi Tworóg to 1 706 ha. Strukturę wielkościową gruntów przedstawia poniższy wykres graficzny.

Wykres: **Powierzchnia gruntów w miejscowości Tworóg (w ha); źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Hydrografia

Omawiany obszar w całości należy do zlewni 2 rzędu rzeki Małej Panwi – prawobrzeżnego dopływu rzeki Odry. Północny obszar gminy odwadniany jest bezpośrednio do Małej Panwi, północno - centralna, zachodnia i południowa część odwadniana jest przez rzekę Stołę - zlewnia 3 rzędu - oraz jej dopływy - zlewnia 4 rzędu.

Zasilanie cieków na terenie całej gminy Tworóg ma charakter gruntowo - śnieżno -deszczowy. Spływ wód z terenu gminy odbywa się w kierunku północno - zachodnim, zgodnie z biegiem naturalnego cieku - Stoły wraz ze swoimi dopływami.

Tereny zalewowe uzależnione od występowania stanów ekstremalnych lokalizowane są wzdłuż rzeki Stoła w pasie pomiędzy Tworogiem a Kotami oraz wzdłuż Małej Panwi – północna granica gminy.

Szata roślinna i zwierzęca

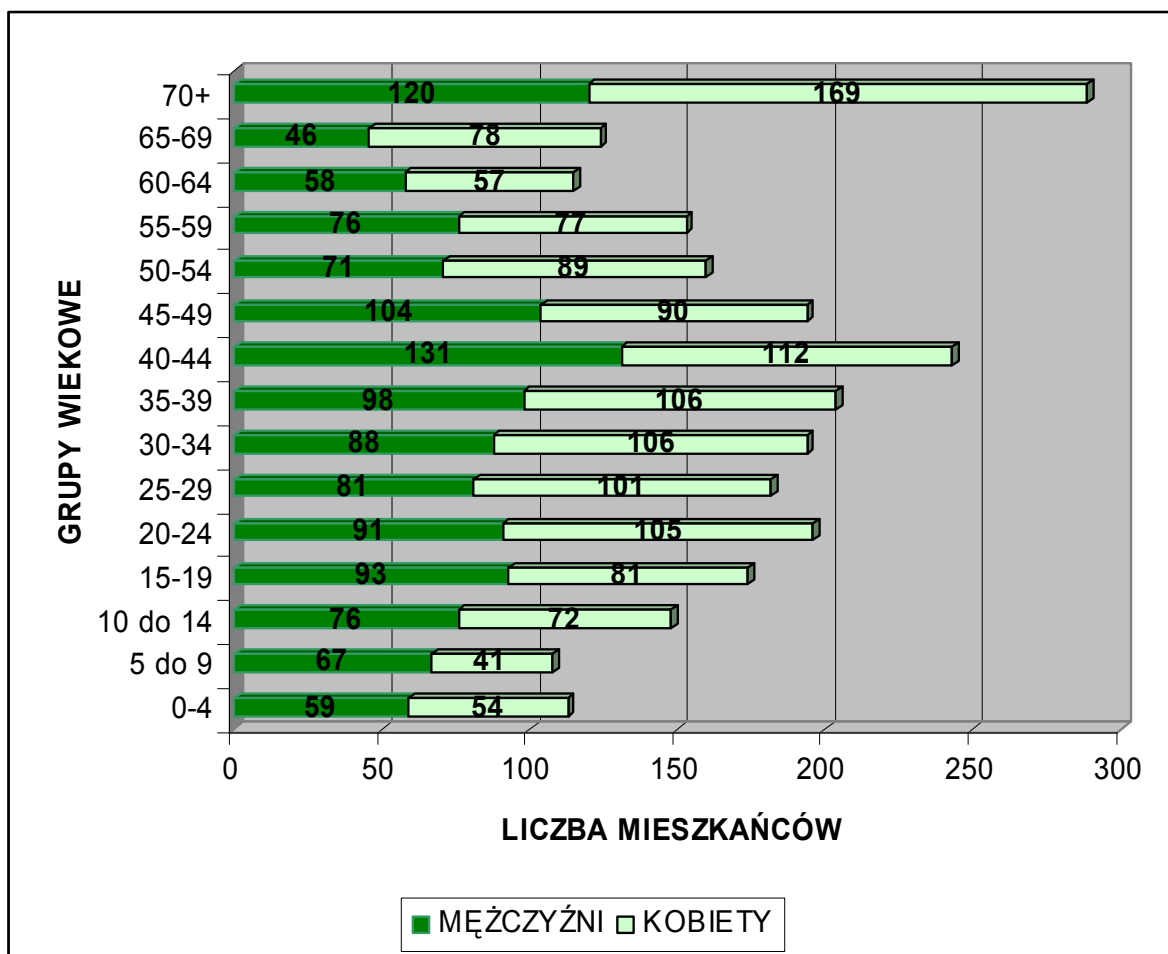
Obszar gminy Tworóg charakteryzuje się harmonijnym krajobrazem leśnym (lasy iglaste i mieszane) z dominacją terenów dolinnych. To tzw. Płuca śląska. Teren powiatu tarnogórskiego cechuje się bogactwem fauny i flory. W jego granicach zamieszkują okazy zwierząt chronionych np. bocian czarny, żuraw, czapla siwa, kruk, kozub. Obok nich tutejsze lasy zamieszkują jelenie, dziki, sarny, zające, bażanty a nawet wilki. Niektóre uroczyska kryją w sobie rezerваты leśne i pomniki przyrody. Miłośnik przyrody na pewno doceni sąsiedztwo parku krajobrazowego w Brynku z wyodrębnionym ogrodem botanicznym i występującą w zwartym skupisku ilość 3,5 tysiąca gatunków roślin, m.in. lipa drobnolistna, dąb szypułkowy.

3. Demografia

Tworóg zamieszkiwany jest przez 2 597 mieszkańców (stan z 2007 r.). W analizowanym roku stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn wynosił 51,52 % do 48,48 %. W 2007 roku związek małżeński zawarło 20 małżeństw. Poniższa tabela przedstawia strukturę wiekową mieszkańców wsi:

Liczba ludności wg wieku i płci			
Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0 - 4	113	59	54
5 - 9	108	67	41
10 - 14	148	76	72
15 - 19	174	93	81
20 - 24	196	91	105
25 - 29	182	81	101
30 - 34	194	88	106
35 - 39	204	98	106
40 - 44	243	131	112
45 - 49	194	104	90
50 - 54	160	71	89
55 - 59	153	76	77
60 - 64	115	58	57
65 - 69	124	46	78
70+	289	120	169

Tabela: Liczba ludności miejscowości Tworóg wg wieku i płci w roku 2007; źródło: Urząd Gminy w Tworogu

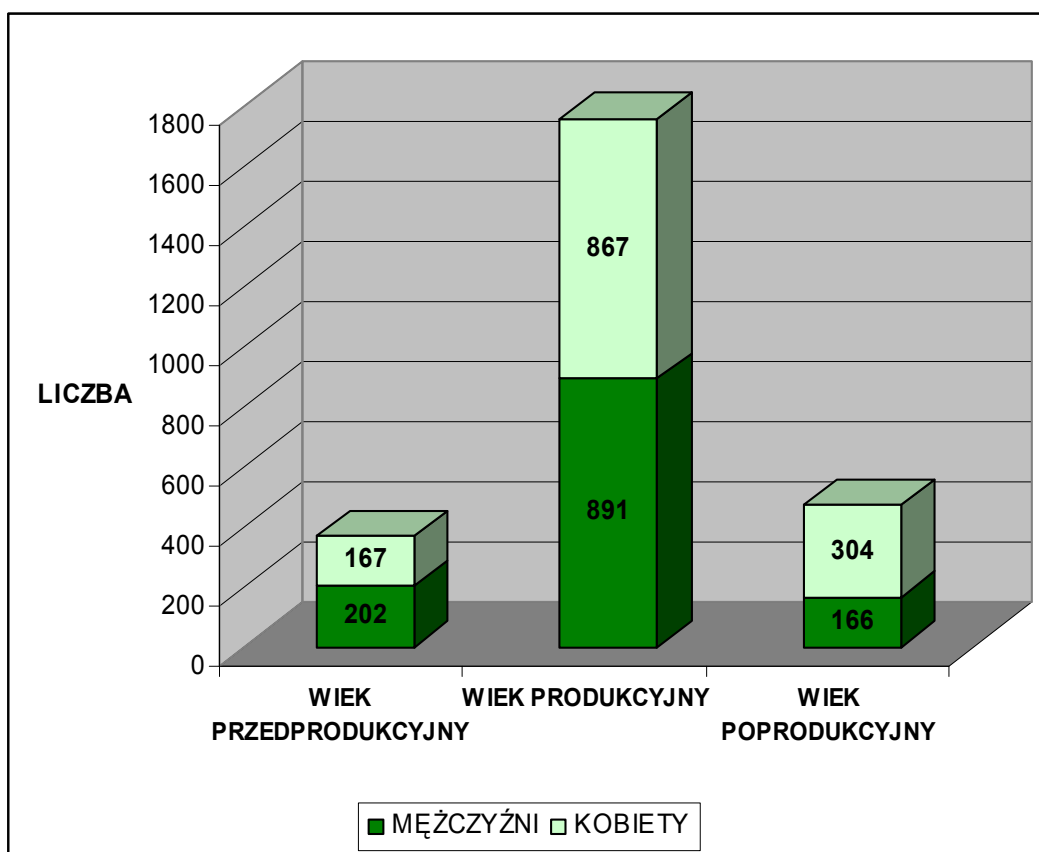
Wykres: **Ludność miejscowości Tworóg wg wieku i płci w roku 2007; źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Analiza przedziałów wiekowych ludności wsi Tworóg pozwala na stwierdzenie, iż najliczniej reprezentowaną grupę stanowią osoby powyżej 70 roku życia – 289 osób - co stanowi 11,13% całkowitej liczby mieszkańców miejscowości. Następne w kolejności (wg liczebności przedziału wiekowego) są grupy wiekowe: 40-44 lat (243 osoby), 35-39 (204 osoby), 20-24 lat (196 osób). Takie rozłożenie liczebności grup wiekowych uznać należy za zjawisko stosunkowo negatywne, z uwagi na duży odsetek ludności w wieku przedemerytalnym i emerytalnym. Sytuacja demograficzna miejscowości Tworóg jest analogiczna do ogólnopolskiego zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Analizując zasoby demograficzne wsi Tworóg należy zaznaczyć, że największy odsetek mieszkańców miejscowości stanowią osoby w wieku produkcyjnym, czyli ludność w przedziale od 15 do 59 lat kobiety i od 15 do 64 lat mężczyźni.

Ludność miejscowości Tworogu w ujęciu produkcyjnym			
	kobiety	mężczyźni	ogółem
wiek przedprodukcyjny	167	202	369
wiek produkcyjny	867	891	1 758
wiek poprodukcyjny	304	166	470

Tabela: **Ludność miejscowości Tworogu w roku 2007 w ujęciu produkcyjnym; źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Wykres: **Ludność miejscowości Tworóg wg podziału na wiek przed-, po- i produkcyjny w roku 2007; źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Omawiając kwestię demografii miejscowości Tworóg należy zwrócić uwagę na ruch naturalny mieszkańców. W roku 2007 odnotowano nieznacznie dodatni przyrost naturalny: +1 osoba. Stan ten jest w zaleźny od ogólnopolskiej tendencji utrzymującego się niżu demograficznego.

Ruch naturalny w miejscowości Tworóg			
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Urodzenia żywe	25	12	13
Zgony	-24	-15	-9
Przyrost naturalny	+1	-3	+4

Tabela: **Ruch naturalny w miejscowości Tworóg, źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Migracje wewnętrzne w miejscowości Tworóg			
	mężczyźni	kobiety	ogółem
zameldowania	17	17	34
wymeldowania	27	14	41
suma	-10	+3	-7

Tabela: **Migracje wewnętrzne w miejscowości Tworóg, źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Saldo migracyjne we wsi Tworóg w roku 2007 przyjęło wartość ujemną -7.

4. Infrastruktura techniczna

	Sieć kanalizacji	Sieć wodociągowa	Sieć gazowa
Długość	14,5 km na terenie wsi, 21 na terenie gminy	114 km na teren gminy	12,5 km na terenie wsi, 25 km na terenie gminy
Liczba użytkowników	2040 na terenie gminy	7000 na terenie gminy	brak danych

Tabela: **Aktualny stan zasobów infrastruktury technicznej w wsi Tworóg i w Gminie Tworóg; źródło: Urząd Gminy w Tworogu**

Sieć wodociągowa

Za gospodarkę wodną odpowiada Zakład Usług Komunalnych Sp. z o. o. obejmujący swym zasięgiem Tworóg, Koty, Brynek i Nową Wieś posiada dodatkowo zasilanie w wodę z magistrali Ø 500/1000 mm ze stacji uzdatniania wody Tarnowskie Góry, z której pobierane może być 63 m³/h.

Stan techniczny ujęć i stacji uzdatniania wody jest dobry.

Jeśli chodzi o zaopatrzenie w wodę pitną, stopień zwodociągowania miejscowości Tworóg wynosi 100% . Cała gmina Tworóg posiada sieć wodociągową, której eksploatacją zajmuje się Zakład Usług Komunalnych. Długość sieci wodociągowej w gminie wynosi 114 km.

Sieć kanalizacji ściekowej

Na terenie gminy, w Tworogu od 1995 roku działa mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków typu SBR o przepustowości 2379 m³ / d. W założeniu miała ona oczyszczać ścieki z sołectw Tworóg, Koty, Nowa Wieś , Brynek, Boruszowice - Hanusek i Potępa oraz gminy Krupski Młyn .Obecnie jest ona obciążona w 28 %.

Osady ściekowe z oczyszczalni gromadzone są na poletkach osadowych na jej terenie i okresowo (co 4 lata) wywożone. Pozwolenie wodnoprawne Nr GOŚR /G.6223-55/05/06 Starosty Tarnogórskiego ważne jest do 31.12.2015 r.

Sieć gazowa

We wsi Tworóg istnieje sieć gazowa o długości 12,5 km. Gaz pobierany jest poprzez stację redukcyjno-pomiarową o przepustowości 3000m³/godz. z sieci gazowej wysokoprężnej fi 500 i zredukowanej do ciśnienia 4 atm. Jest to gaz G2-50.

Gospodarka odpadami

Do 1995 odpady z terenu gminy składowane były na nielegalnym wysypisku w Tworogu, obecnie rekultywowanym. Od 1996 roku, w wyniku podjęcia porozumienia komunalnego z gminami Pyskowice, Toszek, Rudziniec, Zbrosławice odpady komunalne deponowane są na składowisku w Pyskowicach. Usługami wywozowymi objęte są wszystkie sołectwa gminy. Jednocześnie uchwałą Rady Gminy ogłoszono obowiązek bezpiecznego składowiska odpadów komunalnych we wszystkich gospodarstwach.

Prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Co roku organizowane jest sprzątanie ziemi.

Telekomunikacja

W Tworogu istnieje sprawny system telekomunikacyjny. Głównym operatorem stacjonarnej sieci telefonicznej jest Telekomunikacja Polska S. A. Dostępne są także połączenia za pośrednictwem operatorów telefonii komórkowej: GSM Plus, ERA, ORANGE. Istniejąca sieć telefonii zapewnia sprawna realizację połączeń telefonicznych, faksowych oraz internetowych.

Komunikacja drogowa

Najważniejszymi drogami przebiegającymi przez Tworóg jest droga wojewódzka nr DW 907 długość około 15 km. Poniższa tabela zawiera wykaz dróg przecinających miejscowość.

Sieć drogowa w miejscowości Tworóg
Droga powiatowa nr S 2901, ul. Świniowicka – 0,7km
Droga powiatowa nr S 3201, ul. Powstańców Śl. – 0,6km
Droga powiatowa nr S 3235, ul. Kotowska – 0,5km
Droga gminna Brzozowa – 0,190km
Droga gminna Dolna – 0,380km
Droga gminna Głowackiego – 0,328km
Droga gminna Grunwaldzka – 0,245km
Droga gminna Górna – 0,180 km
Droga gminna Jodłowa – 0,160km
Droga gminna Kochanowskiego – 0,440km
Droga gminna Kolejowa – 0,116km
Droga gminna Kopernika – 0,084km
Droga gminna Krasińskiego – 0,670km
Droga gminna Krótka – 0,310km
Droga gminna Leśna – 0,235km
Droga gminna K. Miarki – 0,700km
Droga gminna Mickiewicza – 0,816km
Droga gminna Młyńska – 0,350km
Droga gminna Nowa – 0,510km
Droga gminna Polna – 0,800km
Droga gminna Reja – 0,315km
Droga gminna Skośna – 0,223km
Droga gminna Słowackiego – 0,710km
Droga gminna Spokojna – 0,128km
Droga gminna Wąska – 0,287km
Droga gminna Prosta – 0,298km
Droga gminna Równoległa – 0,182km

Tabela: Sieć drogowa w miejscowości Tworóg; źródło: Urząd Gminy w Tworogu

Wśród powyższych dróg znajdują się drogi o nawierzchni asfaltowej i drogi szutrowe, wymagające dużych nakładów inwestycyjnych. Stan techniczny sieci drogowej przebiegającej przez miejscowość Tworóg jest niezadawalający – zarówno drogi powiatowe jak i gminne wymagają remontu, a w szczególności drogi szutrowe.

W zakresie przewozów pasażerskich potrzeby mieszkańców zaspokaja PKP, PKS, MZKP.

Elektroenergetyka

Na terenie gminy stan sieci energoelektrycznych i zaopatrzenia w energię jest zróżnicowany. Na omawianym obszarze administracyjnym znajduje się komunalna stacja elektroenergetyczna oraz przebiega linia energetyczna 20 kV. Wszystkie gospodarstwa gminy są zelektryzowane, zaznaczyć należy jednak, że sieć energoelektryczna w niektórych miejscowościach wymaga modernizacji.

5. Infrastruktura społeczna i gospodarka

Infrastruktura społeczna na terenie miejscowości Tworóg jest zadowalająca. W miejscowości realizowane jest nauczanie na poziomie przedszkolnym i podstawowym. Mieszczą się tu również placówki infrastruktury opieki społecznej i zdrowotnej oraz podmioty kulturalne (biblioteka, dom kultury). W miejscowości nie działają jednostki oświatowe gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.

Infrastruktura edukacyjna

Zadania z zakresu edukacji i opieki przedszkolnej w miejscowości Tworóg realizowane są przez przedszkole gminne. Placówka zatrudnia 8 nauczycieli i posiada 4 oddział. Liczba uczniów uczęszczających do przedszkola w 2007 roku wynosiła 88 osób w tym 48 chłopców i 40 dziewcząt.

Szkołę Podstawową im. Powstańców Śląskich mieszczącą się na ulicy Szkolnej 15 pełni natomiast zadania z zakresu nauczania podstawowego. Kadre placówki stanowi 26 nauczycieli. Szkoła posiada 12 oddziałów. W roku szkolnym 2007/2008 uczęszcza do niej 216 uczniów w tym 117 chłopców i 99 dziewcząt. Nauczyciele zapewniają atrakcyjną realizację ścieżek dydaktycznych m.in.: edukacja europejska (Dzień Grecki), uczestnictwo w programie "Dzień wiosny", projekt szkolny "W babcinej jakli do Europy", projekt językowy "Znam języki - jestem Europejczykiem", edukacja ekologiczna czy edukacja medialna.

Infrastruktura kulturalna

Jednostkami realizującymi zadania z zakresu szerzenia kultury na terenie miejscowości Tworóg są: Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury. Gminna Biblioteka Publiczna na stanie ma 37 000 woluminów i zatrudnia 2 pracowników.

Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

W Tworogu działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Jest ona włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i posiada:

- wóz bojowy ratowniczy SLRt Żuk,
- wóz bojowy ratowniczo-gaśniczy GBA Mercedes Benz 1113,
- wóz bojowy gaśniczy GCBA Jelcz 004M.

Zdjęcie: **Budynek OSP w Tworogu, źródło:**

<http://www.straz.tgory.pl/index.php?module=photoshare&func=showimages&fid=14&viewkey=&template=slideshow&iid=152>

Infrastruktura zdrowotna

Zadania z zakresu opieki i profilaktyki zdrowotnej świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tworogu. Personel placówki to 20 osób w tym 8 lekarzy i 7 pielęgniarek. Kierownikiem jednostki jest Pan Andrzej Elwart.

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu opieki i pomocy społecznej są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tworogu. Terenem działania Ośrodka jest teren w granicach

administracyjnych gminy, który podzielony jest na regiony opiekuńcze. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tworogu zatrudnia 8 pracowników. Zadaniem Ośrodka jest zapobieganie sytuacjom losowym determinującym wykluczenie, dezintegrację osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Liczba osób pobierających świadczenia w 2007 roku w miejscowości Tworóg wynosiła :

- a) świadczenia rodzinne (osób 2100) w wysokości 400.879,00
- b) zaliczki alimentacyjne (osób 96) w wysokości – 27.510,00
- c) dodatki mieszkaniowe w wysokości (osób – 18.686,00zł
- d) świadczenia niepieniężne (porady i usługi specjalistyczne, praca socjalna, dożywianie) ogółem osób - 2820

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

We wsi Tworóg funkcjonują podmioty zaliczane do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Jest to klub sportowy LKS Sparta Tworóg, który czynnie uczestniczy w rozgrywkach piłki nożnej podokręgu bytomskiej klasy „A”. Na terenie miejscowości znajdują się również obiekty sportowo-rekreacyjne takie jak: boisko piłkarskie, plac zabaw.

Na terenie wsi funkcjonują podmioty ruchu turystycznego tj.: hotele.

Organizacje pozarządowe

Na terenie miejscowości działają:

- Związek PZHGP działający w zakresie integracji lokalnej społeczności,
- Mniejszość niemiecka promująca kulturę niemiecką na terenie miejscowości,
- Koło wędkarskie zajmujące się hodowlą ryb,
- Koło Gospodyń Wiejskich promujące lokalną kulturę, obyczaje i tradycje,
- Stowarzyszenie Górników pielęgnujące tradycje górnicze.

Gospodarka

W miejscowości Tworóg działalność gospodarczą prowadzi 96 podmiotów. Wśród nich działają 4 podmioty gospodarcze publiczne: 3 spółki handlowe i 1 podmiot państwowego i samorządowego prawa budżetowego. 92 jednostki to reprezentanci sektora prywatnego (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Wśród nich wymienić można: sklepy spożywcze, sklepy wielobranżowe, kioski, stacje benzynowe, apteki.

6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

W miejscowości Tworóg znajdują się obiekty wpisujące się w zasoby narodowego dziedzictwa kulturowego. Na ulicy zamkowej znajduje się pałac klasycystyczny z połowy XVIII wieku będący zabytkiem dziedzictwa architektonicznego. Aktualnie jest on siedzibą Urzędu Gminy. Kompleks pałacowy wraz z otaczającym go parkiem to ciekawe miejsce spacerów. Ten rokokowo-klasycystyczny budynek został wzniesiony w miejscu zamku, jest on budowlą piętrową, podpiwniczoną, murowaną z cegieł, otynkowaną, zbudowaną na planie prostokąta frontem na południe, z ryzalitami skrajnymi i charakterystycznym ryzalitem frontowym. W parku otaczającym pałac znajduje się późnobarokowa kapliczka z 1796 r. - z kopułą z latarnią, kryta gontem. Obok parku wznosi się oficyna pałacowa z połowy XIX wieku oraz kapliczka z początku XIX wieku. Do zabytków architektonicznych należy również zespół kościelny: neobarokowy kościół parafialny pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego z 1815 roku, przebudowany w 1906 roku wraz z kaplicą cmentarną i murem cmentarnym.

Zdjęcie: **Kościół parafialny pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego w Tworogu**, źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Grafika:Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Antoni%C3%B3w_w_Tworogu2.jpg

Przy ulicy Wolności 1 znajduje się natomiast dawny przytułek z 1826 roku, a naprzeciwko kamienica z roku 1880. Na uwagę zasługują również obiekty takie jak: pompa strażacka i budynek szkoły podstawowej z okresu międzywojennego, dworzec kolejowy datowany na rok 1860, dawna nastawnia kolejowa, budynek mieszkalny z roku 1880 i kapliczka ku czci św. Jana Nepomucena z 1828.

III. Analiza zasobów miejscowości

Analiza zasobów miejscowości Tworóg przeprowadzona została na podstawie danych statystycznych oraz informacji zgromadzonych przez Urząd Gminy w Tworogu.

Zasoby miejscowości to wszelkie elementy materialne i niematerialne znajdujące się w granicach danej miejscowości oraz otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości przy budowaniu czy realizacji publicznych i prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi. Przy analizie zasobów uwzględniono następujące kategorie: środowisko przyrodnicze, środowisko kulturowe, dziedzictwo religijne i historyczne, obiekty, tereny, infrastruktura, gospodarka i rolnictwo, sąsiedzi i przyjezdni, instytucje, ludzie, organizacje społeczne.

Poniższe zestawienie tabelaryczne ilustruje występowanie określonych zasobów we wsi Tworóg, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwoju miejscowości.

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
walory krajobrazu			x	
walory szaty roślinnej (np. runo leśne)			x	
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty			x	
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)			x	
osobliwości przyrodnicze			x	
wody powierzchniowe (jeziora, rzeki, stawy)			x	
walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)			x	
gleby, kopaliny			x	
podłoże, warunki hydrogeologiczne				x
Środowisko kulturowe				
walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe				x
walory zagospodarowania przestrzennego			x	
zabytki				x
zespoły artystyczne		x		
Dziedzictwo religijne i historyczne				
miejsca, osoby i przedmioty kultu			x	
święta, odpusty, pielgrzymki			x	
tradycje, obrzędy, gwara				x
legendy, podania i fakty historyczne			x	
ważne postacie historyczne	x			
specyficzne nazwy			x	
Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową			x	
działki pod domy letniskowe	x			
działki pod zakłady usługowe i przemysł				x
pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe		x		

tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)	x			
placze i miejsca publicznych spotkań			x	
miejsca sportu i rekreacji				x
Gospodarka, rolnictwo				
specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)			x	
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe			x	
możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	x			
Sąsiedzi i przyjezdni				
korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)			x	
ruch tranzytowy		x		
przyjezdni stali i sezonowi			x	
Instytucje				
placówki opieki społecznej			x	
szkoły			x	
dom kultury			x	
Ludzie, organizacje społeczne				
OSP			x	
Koło Gospodyń Wiejskich		x		
stowarzyszenia		x		

IV. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Malownicze położenie – lasy, rzeki, jeziora. 2. Korzystne położenie komunikacyjne (droga krajowa nr 11). 3. Dostęp do węzła kolejowego. 4. Zadbane miejscowość. 5. Brak przemysłu i zakładów szkodliwych dla środowiska. 6. Bilski odległości Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadowalający stan infrastruktury drogowej i poboczy. 2. Niekompletna infrastruktura sanitarna. 3. Niewystarczająca oferta dla młodzieży i dorosłych w kontekście spędzania wolnego czasu. 4. Brak lokali i obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskanie środków z programów dotacyjnych i z funduszy europejskich na finansowanie nowych inwestycji. 2. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych. 3. Korzystne usytuowanie komunikacyjne. 4. Promocja miejscowości. 5. Poprawa jakości infrastruktury drogowej i sanitarnej. 6. Uzbrojenie terenów pod budownictwo jednorodzinne. 7. Budowa obiektu sportowo-rekreacyjnego. 8. Budowa ciągów rowerowo-piesznych, chodników. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak środków finansowych umożliwiających realizację inwestycji w miejscowości w zakresie infrastruktury technicznej (drogowej, sanitarnej). 2. Zanieczyszczenia rzeki Stoła.

V. Zidentyfikowane problemy

Mieszkańcy wsi Tworóg definiując problemy wsi podają kwestię braków w infrastrukturze technicznej miejscowości. Poważną niedogodnością dla mieszkańców jest brak kompletnej sieci sanitarnej i niezadowalająca, wymagająca remontów infrastruktura drogowa. Inwestycje związane z wykonaniem sieci sanitarnej i drogowej we wsi Tworóg to projekty priorytetowe.

Negatywnym zjawiskiem jest również postępujący niż demograficzny, migracja ludności w wieku produkcyjnym w poszukiwaniu pracy oraz starzenie się społeczeństwa. Zjawiska te potęgują starzenie się społeczności oraz wzrost bierności mieszkańców, brak inicjatyw lokalnych i apatię społeczeństwa.

Kolejnym problemem jest brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu skierowanej do dzieci i młodzieży. Niedogodność stanowi brak odpowiednio wyposażonych obiektów sportowych i rekreacyjnych, które umożliwiłyby młodzieży integrację oraz atrakcyjne i aktywne spędzenie czasu pozalekcyjnego.

Malowniczy krajobraz, liczne lasy, rzeki – czynniki te czynią wieś Tworóg atrakcyjną turystycznie i przyrodniczo. Stworzenie odpowiedniej bazy obsługi ruchu turystycznego, rozwój agroturystyki oraz szlaków turystycznych rowerowych i pieszych

wpłynęłoby pozytywnie na rozwój, promocję wsi oraz wzrost poziomu dochodów jej mieszkańców.

Inwestycje w infrastrukturę drogową i społeczną oraz częściowo jej modernizację, z pewnością zwróciłyby uwagę inwestorów zewnętrznych a inicjatywy lokalne w postaci rozwoju agroturystyki przyciągnęłyby wielu turystów spragnionych spokoju i odpoczynku na łonie natury, z daleka od miejskich zabudowań i hałasów. Korzystny mikroklimat i żyzne gleby warunkują natomiast stały rozwój rolnictwa.

Rozwój kierunków wymienionych w analizie SWOT pozwoliłby na awans gospodarczy wsi Tworóg i uczynienie z niej znaczącego ośrodka gospodarczego, sportowego i rekreacyjno-turystycznego.

VI. Inwestycje we wsi Tworóg

1. Inwestycje wykonane w ostatnim czasie

Ostatnio realizowane inwestycje na terenie miejscowości Tworóg to:

- kontynuacja budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami (1991-2008 r.),
- budowa dróg ul. Lipowa, ul. Słoneczna (2006-2007 r.).

2. Plan inwestycji na lata 2008 - 2015

Planowane inwestycje na terenie miejscowości Tworóg w latach 2007-2015 obejmują następujące działania:

Nazwa planowanego zadania	Cel, przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Szacowany koszt realizacji	Źródło pozyskania funduszy
Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej.	Poprawa infrastruktury kanalizacyjnej.	2008-2009	2.700.000,00zł	RPO Województwa Śląskiego, środki własne.
Modernizacja przedszkola.	Poprawa infrastruktury edukacyjnej.	2009	Po opracowaniu projektu technicznego.	PROW oś priorytetowa 3 lub PO KL, środki własne.
Budowa dróg	Poprawa infrastruktury drogowej.	2009-2015	2.250.000,00zł	RPO Województwa Śląskiego, środki własne.
Przystosowanie	Poprawa		500.000,00zł	RPO

budynku zabytkowego przy ul. Wolności 1 pod centrum ceramiki.	infrastruktury kulturalnej. Rozwój zainteresowań młodzieży.	2008-2010 2008-2010	 100.000,00	Województwa Śląskiego, programy dotacyjne MK i DN, środki własne.
Remont Gminnego Ośrodka kultury.	Poprawa infrastruktury kulturalnej.	2009-2010	50.000,00 zł	RPO Województwa Śląskiego lub PROW oś priorytetowa 3, środki własne.
Rewitalizacja centrum Tworoga.	Poprawa infrastruktury przestrzennej.	2009-2014	100 000,00 zł	PROW oś priorytetowa 3, środki własne.
Remont boiska przyszkolnego.	Poprawa infrastruktury przestrzennej.	2009-2014	800 000,00 zł	PROW oś priorytetowa 3, środki własne.

Z wymienionych inwestycji infrastrukturalnych rangę priorytetowych przypisuje się projektom dotyczącym:

- rozbudowy sieci sanitarnej,
- infrastruktury drogowej,
- remont szkół i powstanie nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych.

VII. Jaka jest wieś Tworóg

Jak wygląda wieś?	Malowniczy krajobraz (lasy, rzeki).
Co ją wyróżnia?	Bogaty przyrodniczo krajobraz.
Z czego utrzymują się mieszkańcy?	Z pracy zarobkowej w zakładach pracy w ościennych gminach oraz z rolnictwa.
W jaki sposób rozwiązują problemy?	Zebrania, współpraca z Urzędem Gminy.
Jakie obyczaje i tradycje są pielęgnowane i rozwijane?	Miejscowe
Stan zabytków	Zabytki wymagają renowacji i rewitalizacji.
Jakie jest rolnictwo?	Słabo rozwinięte.

Jakie są powiązania komunikacyjne?	Dogodne położenie komunikacyjne. Dobre połączenie z Katowicami.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Oferta dla młodzieży jest bardzo uboga.

VIII. Wizja rozwoju miejscowości Tworóg

Jak ma wyglądać wieś?	Budowa brakującej infrastruktury technicznej (sanitarnej) i modernizacja infrastruktury drogowej.
Co ma ją wyróżniać?	Charakter i funkcja ośrodka gospodarczego, turystyczno-rekreacyjnego i sportowego.
Z czego mogliby utrzymywać się mieszkańcy?	Z rolnictwa, z produkcji.
Co powinno być bardziej wyeksponowane w dziedzinie kultury i dziedzictwa.	Promocja miejscowości i wykorzystanie potencjału istniejących zabytków oraz walorów przyrodniczych terenu.
Jakie ma być rolnictwo?	Zmodernizowane, dochodowe, rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego.
Jakie powinny być powiązania komunikacyjne?	Usprawnienie komunikacji publicznej.
Co powinno być proponowane dzieciom i młodzieży?	Nowe obiekty rekreacyjne, hale sportowe, obiekty rekreacyjne, boisko.

IX. Zarządzanie

1. Wdrażanie

Stworzenie systemu zarządzania realizacją Planu Odnowy Miejscowości ma decydujący wpływ na utrzymanie wysokiej dynamiki w całym procesie wdrażania. Stopniowe wygasanie entuzjazmu towarzyszącego procesowi tworzenia Planu wśród samorządu i

mieszkańców bez odpowiedniego systemu mogłoby doprowadzić do zaniechania realizacji inwestycji uwzględnionych w opracowaniu. System aktywizacji, o którym mowa to przede wszystkim:

- doskonalenie istniejących i tworzenie nowych instrumentów realizacji,
- monitorowanie realizacji celów i projektów,
- zmiany i aktualizacja Planu.

Instrumenty realizacji

Najważniejszym narzędziem realizacji Planu jest budżet gminy. Stopniowe tworzenie budżetu zadaniowego powinno usprawnić zarządzanie środkami publicznymi oraz stworzyć czytelny obraz operacji finansowych przeprowadzanych przez Radę Gminy. Dynamika wdrażania Planu ma swoje odzwierciedlenie w kolejnych budżetach. Zadania wynikające z Planu realizowane ze środków budżetowych można stosunkowo łatwo zidentyfikować.

Kolejnym instrumentem jest tworzenie dobrego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, wyzwalanie lokalnych inicjatyw gospodarczych. Usatysfakcjonuje to mieszkańców pod względem rynkowym jak i ekonomicznym oraz przysporzy budżetowi kolejnych podatników.

Ważne jest także stosowanie tak zwanego „montażu finansowego” przy dużych inwestycjach, to znaczy kumulacji środków pochodzących z różnych źródeł na realizację kolejnych zadań wynikających z planu. Stopniowe przechodzenie od konstruowania budżetu według dotychczasowych reguł do tworzenia budżetu zadaniowego.

W końcu istotne jest stworzenie odpowiedniego systemu marketingu miejscowości i gminy jako całości, (osiągnięcia samorządu, lokalnych przedsiębiorców, organizacji społecznych, mieszkańców i zasobów). Ułatwi to prowadzenie promocji wewnętrznej - skierowanej do mieszkańców gminy oraz promocji zewnętrznej.

2. Monitorowanie

Monitoring wspomaga proces zarządzania i dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu - począwszy od pojedynczego projektu, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach. W zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu Planu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów w Planie. Dane

skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na trzy kategorie:

Wskaźniki produktu

Odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych, np. długość nowo budowanych dróg; liczba budynków poddanych renowacji; ilość firm, które otrzymały pomoc, itp.

Wskaźniki rezultatu

Odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Planu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie sprzedaży eksportowej firm objętych danym działaniem, zmniejszenie nakładów na bieżące remonty obiektów zabytkowych itp.).

Wskaźniki oddziaływania

Obrazują one konsekwencje Planu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (oddziaływanie pośrednie). Przykładowe wskaźniki oddziaływania to liczba innowacji wprowadzonych przez wsparte firmy czy instytucje w czasie 18 miesięcy po zakończeniu projektu (oddziaływanie bezpośrednie), czy wskaźnik zatrudnienia 24 miesiące od zakończenia realizacji projektu (oddziaływanie pośrednie).

Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji Planu, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Wójt Gminy prowadzi ciągły monitoring finansowy podjętych zadań, sporządza raporty, które prezentuje Radzie Gminy podczas kolejnych planowych Sesji Rady (wydatki poniesione w okresie objętym raportem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stopień realizacji zadania w %).

Sposoby oceny planu odnowy

Ocena planu prowadzona będzie na podstawie składanych raportów z prowadzonego, monitoringu rzeczowego i finansowego, opisu rozbieżności, jeśli takie powstaną pomiędzy planem a wdrożeniem zadania oraz analizą przyczyn i skutków

rozbieżności. Dodatkowo raporty zawierać będą informacje nt. postępu realizacji planu finansowego w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny. Miernikami w prowadzonej ocenie będą wskaźniki np. nakład finansowy na 1 km drogi. Ocena dokonana będzie w sprawozdaniu rocznym, które Wójt Gminy składa Radzie Gminy podczas sesji, na której udzielane jest absolutorium za działania w roku poprzednim. Ocena szczegółowa zadań Wynikających z Planu nastąpi po zakończeniu i rozliczeniu inwestycji.

O Planie Odnowy Miejscowości Tworóg, jak również o rozpoczynanych zadaniach, ich przebiegu i zakończeniu wszyscy mieszkańcy będą szczegółowo informowani. Informacje będą upowszechniane za pośrednictwem prasy regionalnej i lokalnej oraz zwyczajowo na tablicy ogłoszeń i stronie internetowej Urzędu Gminy oraz bezpośrednio przez władze gminy na różnego typu zebraniach.

X. Spis ilustracji, wykresów fotografii i tabel

1. Ilustracja: Mapa drogowa okolic miejscowości z zaznaczeniem wsi Tworóg	4
3. Ilustracja: Mapa administracyjna Gminy Tworóg	5
4. Wykres: Powierzchnia gruntów w miejscowości Tworóg	7
5. Tabela: Liczba ludności Tworóg wg wieku i płci w roku 2007	8
6. Wykres: Ludność miejscowości Tworóg w roku 2007 wg wieku i płci	9
7. Tabela: Ludność miejscowości Tworóg w roku 2007 w ujęciu produkcyjnym	10
8. Wykres: Ludność Tworóg w roku 2007 w ujęciu produkcyjnym	10
9. Tabela: Ruch naturalny w miejscowości Tworóg	11
10. Tabela: Migracje wewnętrzne w miejscowości Tworóg	11
11. Tabela: Aktualny stan zasobów infrastruktury technicznej w Tworogu	15
12. Tabela: Infrastruktura techniczna w Gminie i w miejscowości Tworóg	16
13. Tabela: Sieć drogowa w miejscowości Tworóg	13
14. Zdjęcie: Budynek OSP w Tworogu	15
15. Zdjęcie: Kościół parafialny pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego w Tworogu	17
17. Tabela: Analiza zasobów miejscowości	19
18. Analiza SWOT	20
19. Szanse, zagrożenia	20
20. Plan inwestycji	22
21. Jaka jest miejscowość Tworóg	23
22. Wizja rozwoju miejscowości Tworóg	23

XI. Źródła

1. Informacje z Urzędu Gminy Tworóg i z ankiet informacyjnych przeprowadzonych wśród mieszkańców miejscowości.